

Kommunal- og Regionaldepartementet

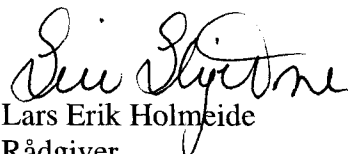
Pb. 8112 Dep.

0032 OSLO

SENTRAL VALGENHET OG FORSLAG TIL ENDRINGER I VALGLOVEN

Vedlagt oversendes saksfremstilling og vedtak i Melhus kommune om sentral valgenhet og endringer i valgloven.

Med hilsen

for
Lars Erik Holmeide
Rådgiver

Vedlegg

Postadresse
Melhus kommune
Rådhusvn. 2, 7224 Melhus

Besøksadresse
Melhus Rådhus

Telefon: 72 85 80 00
Telefax : 72 85 80 58

Bankkonto: 8601 05 39279
Foretaksnummer: NO 938 726 027 MVA

e-post: postmottak@melhus.kommune.no

internett: www.melhus.kommune.no

SAMLET SAKSFRAMSTILLING**FORSLAG TIL ENDRINGER I VALGLOVEN**

PS sak: Utvalg	Møtedato
110/10 Formannskapet	17.08.2010
Arkivsak: 10/3605	Saksbehandler: Lars Erik Holmeide

Rådmannens forslag til vedtak:

Melhus kommune gir sin tilslutning de foreslåtte endringer i valgloven.

Behandling i Formannskapet den 17.08.2010 sak 110/10

Innstillingen ble enstemmig vedtatt.

Vedtak:

Melhus kommune gir sin tilslutning de foreslåtte endringer i valgloven.

Vedlegg: intet

Andre dokumenter i saken som ikke er vedlagt: intet

Saksutredning:

Kommunal - og regionaldepartementet har sendt ut på høring følgende forslag til endringer i valgloven:

1. Forslag om at en kandidat kan be seg fritatt fra å stå på valgliste ved kommunestyrevalg og fylkestingsvalg dersom vedkommende legger frem erklæring om at han/hun ikke sympatiserer med valglisten.
2. Forslag om at tidspunktet for innlevering av listeforslag settes til klokken 1200 den 31. mars og tidspunkt for tilbakekalling av listeforslag settes til klokken 1200 den 20. april.
3. Forslag om at Folkeregistermyndigheten pålegges å lage et "foreløpig manntall" per 1. april i valgåret.
4. Forslag om krav til forsegling av urner valgdagen. Dagens krav i valgforskriften til forsegling av valgurner ved forhåndsstemmegivningen foreslås fastsatt i lov.

Vurdering:

Rådmannens kommentar til de enkelte punkter:

1. Fritak fra å stå på valglistor:

Dette omhandler den såkalte ombudsplikten. Den har lange tradisjoner i Norge – helt fra 1814 for Stortingets vedkommende og fra 1837 i kommunene, Siste gang dette ble drøftet var i 2001 (NOU 2001:3). Flertallet i utvalget som avga innstilling pekte på følgende hensyn for å opprettholde ombudsplikten, demokratihensyn, den enkeltes samfunnsansvar, rekrutteringshensyn og hensynet til velgerne. Erfaringsmessig skaper ombudsplikten en del oppmerksomhet og enkelte saker/klager foran hvert valg. Det reageres da særlig på det forhold at personer føres opp på valglistor uten å bli forespurt og heller ikke har reell mulighet til å be seg fritatt uten å måtte melde seg inn i et politisk parti. Det er også velgere som reagerer rent prinsipielt på at noen blir tvunget til å stille til valg mot sin egen vilje. Forholdet til FNs konvensjon for sivile og politiske rettigheter eller den europeiske menneskerettighetserklæringen (EMK) har ikke vært gjenstand for særskilt drøftelse i forhold til ombudsplikten. I lys av Norges forpliktelser i forhold til internasjonale konvensjoner, har departementet funnet det riktig å vurdere ombudsplikten på nytt. Det innrømmes derfor at kandidater bør gis anledning til fritak fra å stå på en valgliste dersom listen forfekter synspunkter som strider mot vedkommendes personlige overbevisning. På den annen side mener departementet at det ikke er grunnlag for en ordning der for eksempel alle kandidater på generelt grunnlag gis mulighet for å søke fritak fra valg. Dette kan gi tilfeller der for eksempel medlemmer av registrerte partier ber seg fritatt fra å stå på partiets liste, mens det er uenighet innad i et parti om hva partiet skal stå for. Departementets forslag er derfor noe "smidig", idet det skal være tilfredsstillende for fritak dersom kandidaten legger frem en erklæring overfor valgmyndigheten om at vedkommende ikke kan stille som kandidat fordi vedkommendes politiske synspunkt eller overbevisning er i strid med syn valglisten representerer. Valgloven har noenlunde like bestemmelser for stortingsvalg og fylkestingsvalg/kommunevalg når det gjelder retten til å kreve seg strøket fra en valgliste. Her oppstår imidlertid et lite problem. Fritaksregelen ved stortingsvalg bygger denne på Grunnlovens § 63 første ledd bokstav d, som er direkte overført til valgloven. Valglovens § 3-2 kan dermed ikke endres før Grunnlovens fritaksbestemmelse er endret. Forslag til grunnlovsendringer må fremmes av stortingsrepresentanter, og spørsmålet må derfor vurderes for å få en harmonisering av regelsettene. Departementet antar at det reelle behovet for regler som kan sikre velgerne mot å bli nominert mot sin vilje er større ved lokalvalg enn ved stortingsvalg. Tallet på listeforslag som fremmes er større, og det forekommer hyppigere at forslagsstillere setter opp kandidater uten at disse forespørres, for å skaffe det nødvendige eller ønskede antall listekandidater. Departementet mener derfor at det ikke er noe i veien for å fremme et forslag om endringer i valglovens regler om rett og plikt til å stille som kandidat ved lokalvalg, uten å avvente en eventuell endring av Grunnloven.

2. Frist for innlevering av listeforslag.

Under arbeidet på dette punkt, stilte departementet opp følgende problemstillinger til vurdering: a) bør det angis en nærmere tidsangivelse for når listeforslagene må være kommet inn til valgstyret/fylkesvalgstyret? b) er det hensiktsmessig at frister løper ut på en lørdag? Departementet har registrert at det forekommer tilfeller der det er reist tvil om hvorvidt listeforslag er kommet inn i rett tid. Når det ikke angis klokkeslett, betyr det at utløpet av fristen er klokken 2400 den 31. mars. Men det har hendt at et listeforslag er blitt funnet i postkassen til kommunens rådhus om morgenen den 1. april, og det er oppstått diskusjon om forslaget er blitt lagt der før eller etter klokken 2400. For å unngå tvilstilfeller foreslår derfor departementet at fristen settes til klokken 1200 den 31. mars. Det betyr at

listeforslagene må være innkommet innenfor en normal arbeidsdag. Videre er departementet innstilt på at valgloven bør oppdateres slik at lørdag blir likestilt med helligdager når det gjelder beregning av frister. Dette innebærer at dersom 31. mars faller på en lørdag, vil fristen for innlevering av listeforslag utløpe påkommende hverdag. Departementet foreslår derfor at valglovens § 15 endres tilsvarende, slik at lørdag og helligdager likestilles når det gjelder beregning av frister etter loven.

3. Foreløpig manntall:

Dette må sees i sammenheng med departementets planer å etablere og drifte et sentralt valgdatasystem for alle landets kommuner. I dette systemet er det nødvendig å etablere et elektronisk manntall. Alt ligger til rette for etablering av et slikt permanent manntall. Etter departementets vurdering bør regelverket rundt manntallet endres dersom det etableres et sentralt valgdatasystem i alle kommuner. Det statlige valgdatasystemet skal som kjent testes ut i noen kommuner ved valget i 2011. Det er derfor for tidlig å si om systemet kan implementeres i samtlige kommuner fra 2013 eller om det eventuelt må skje gjennom gradvis implementering. Derfor foreslår ikke departementet noen endringer nå. Likevel er det klart at kommunene har behov for et "foreløpig" manntall før den tid, og departementet foreslår derfor at folkeregistermyndigheten i lovs form pålegges å stille data til disposisjon for kommunene per 1. april. Dette gjøres gjennom en tilføyelse i § 2-5.

4. Forsegling og oppbevaring av valgurner.

Når det gjelder prosedyrer for forsegling, oppbevaring og transport av valgmateriell er noe regulert i valgloven og noe i valgforskriften. For å få et klart bilde av gjeldende rett, må det skilles mellom tidligstemmegivning, ordinær forhåndsstemmegivning og stemmegivning på valgtinget. Det følger av valgforskriften at reglene om bruk av valgurne, forsegling, oppbevaring og transport, er de samme ved tidligstemmegivning som ved ordinær forhåndsstemmegivning. Stemmegivningen skal legges ned i en forseglet urne. Dette gjelder uansett om velgeren stemmer i egen kommune eller vedkommende stemmer utenfor hjemkommunen. Når det gjelder oppbevaring og transport av valgmateriell er dette regulert i valglovens §§ 9-8 og 10-8. (Det følger av disse bestemmelser at valgmateriell skal oppbevares og transporteres på "betryggende" måte. I henhold til valgforskriften om tømning og oppbevaring av materiell gis de bestemmelser som er fastsatt i valgforskriften på valgdagen, tilsvarende anvendelse under forhåndsstemmegivningen. Det betyr for det første at valgstyret skal sørge for at det etableres betryggende rutiner ute i valglokalene, slik at det ikke skjer noe urettmessig med innholdet i valgurnen. Omslagskonvoluttene med stemmeseddelkonvolutt og valgkortet, må oppbevares slik at det ikke blandes sammen med annet valgmateriell. For det andre skal omslagskonvoluttene oppbevares på en slik måte at de er utilgjengelige for uvedkommende. Dersom stemmesedlene oppbevares på et sted hvor valgmyndighetene ikke har direkte oppsyn med dem, skal oppbevaringsstedet forsegles.

På valgdagen er det ifølge valgforskriften bestemt at tømning av urner skal skje etter betryggende rutiner, og under valgstyrets ansvar. Det betyr at stemmesedlene skal oppbevares på en slik måte at de er utilgjengelige for uvedkommende., hvilket også innebærer at oppbevaringsstedet skal forsegles, dersom valgstyret ikke har direkte oppsyn med disse. I valgforskriftens § 34 er det fastsatt regler om forsegling ved oppbevaring og transport av valgmateriellet. Her slås det fast at valgstyret har ansvaret for å etablere betryggende rutiner ved oppbevaring og transport av valgmateriellet. Det vil si at valgstyret har ansvaret for oppbevaring og transport av valgmateriell i alle faser av valg gjennomføringen. Valgstyret avgjør ut fra lokale forhold hvordan valgmateriellet, manntall, stemmesedler, urner, m.v. skal oppbevares. Departementet foreslår nå at bestemmelsene lovreguleres blant etter den såkalte OSSE rapport som forelå etter fjorårets valg.

Oppsummering:

Departementets forslag til endringer i valgloven er:

§ 2 – 5:

Folkeregistermyndigheten skal selv, uten hinder av lovbestemt taushetsplikt, på hensiktsmessig måte stille til disposisjon for valgmyndighetene opplysninger om hvem som skal innføres i manntallet i kommunen. Folkeregistermyndigheten skal selv, uten hinder av lovbestemts taushetsplikt, stille til disposisjon for valmyndighetene et uttrekk av folkeregisteret basert på stemmerettsvilkårene pr. 1. april i valgåret.

§ 3 – 4 første ledd bokstav c skal lyde:

Den som er ført opp som kandidat på et listeforslag som er satt frem av noen andre enn et registrert politisk parti vedkommende er medlem av,

§ 3 – 4 første ledd bokstav ny bokstav d) skal lyde:

d) den som ikke er medlem av registrert politisk parti og som avgir erklæring om at listeforslaget representerer et politisk syn som er i strid med egen politisk overbevisning og

Nåværende § 3- 4 første ledd bokstav d blir ny bokstav e).

§ 6-1 første ledd første punktum skal lyde:

1) Fristen for innlevering av listeforslag er 31. mars klo 12 i valgåret.

§6-5 andre punktum skal lyde:

Erklæring om tilbakekalling må være innlevert senest 20. april kl 12 i valgåret.

SAMLET SAKSFRAMSTILLING**SENTRAL VALGENHET**

PS sak: Utvalg	Møtedato
109/10 Formannskapet	17.08.2010
Arkivsak: 10/3310	Saksbehandler: Lars Erik Holmeide

Rådmannens forslag til vedtak:

Melhus kommune gir sin tilslutning til at det opprettes et eget direktorat etter de foreslåtte retningslinjer som skal administrere det sentrale valgarbeid i Norge. Melhus kommune fremmer på dette tidspunkt intet forslag til stedsvalg for en eventuell opprettelse av et slikt direktorat.

Behandling i Formannskapet den 17.08.2010 sak 109/10

Aud H. Kvalvik, på vegne av Sv, V og Ap satte frem nytt forslag til setning 2 i vedtaket: Melhus kommune vil anbefale at et nytt direktorat lokaliseres utenfor det sentrale østlandsområde, og gjerne i Melhus.

Ved alternativ votering mellom Aud H. Kvalvik forslag og rådmannens innstilling, ble Aud Kvalviks forslag enstemmig vedtatt.

Vedtak:

Melhus kommune gir sin tilslutning til at det opprettes et eget direktorat etter de foreslåtte retningslinjer som skal administrere det sentrale valgarbeid i Norge. Melhus kommune vil anbefale at et nytt direktorat lokaliseres utenfor det sentrale østlandsområde, og gjerne i Melhus.

Vedlegg: intet**Andre dokumenter i saken som ikke er vedlagt: intet****Saksutredning:**

Høsten 2009 ga Kommunal – og Regionaldepartementet (KRD) oppdrag til Direktoratet for Forvaltning og IKT (DiFi) å utrede etablering av en sentral enhet underlagt departementet, for å overta KRDs arbeid med forberedelser og gjennomføring av valg. Det ble gitt følgende mandat:

”-utredningen vil ta utgangspunkt i at det er grunn til å opprette en egen valgenhet. På dette grunnlag vil utredningen omfatte følgende elementer:

- utdype fordeler og ulemper ved å opprette en egen valgenhet under KR D
- kartlegge og vurdere hvilke oppgaver det er aktuelt å overføre fra KR D til en egen valgenhet, samt eventuelle nye oppgaver
- gjøre rede hvordan tilsvarende oppgaver er organisert i Danmark og Sverige og eventuelt andre land i den grad dette vurderes som relevant
- vurdere hvilken type og grad av faglig og/eller administrativ uavhengighet en slik valgenhet eventuelt bør ha
- vurdere konsekvenser av en utlokalisering av en slik valgenhet, samt angi kriterier for et vellykket stedsvalg
- påpeke eventuelle uløste spørsmål med hensyn til rolle/oppgavefordeling mellom stat og kommune som en ny valgenhet kan medføre
- gi innspill til hvordan organisering av egen valgenhet bør skje prinsipielt og praktisk, herunder hvilke tidsperspektiver som kan legges til grunn for fremdriften av arbeidet”.

Vurdering:

Nåværende organisering av valgadministrasjonen.

I Norge gjennomføres valg hvert annet år, vekslende mellom kommunevalg og fylkestingsvalg og Stortingsvalg sammen med Sametingsvalg. Alle forvaltningsnivåer er involvert i valg gjennomføringen, men det er kommunene som har langt de fleste oppgavene med praktiske forberedelser og gjennomføring.

Fylkeskommunalt og kommunalt nivå:

I hver kommune skal det velges et valgstyre, og i hver fylkeskommune skal det velges et fylkesvalgstyre.

De kommunale valgstyrene skal blant annet etablere stemmestyrer hvis kommunen har mer ett valglokale. I så fall skal kommunen velge et stemmestyre med minimum 3 medlemmer til hvert valglokale. Stemmestyrene er ansvarlige for gjennomføringen av stemmegivningen i valglokalene på valgdagen.

Fylkesvalgstyrene skal ved fylkestingsvalg og stortingsvalg kontrollere gjennomføringen av valget i kommunene. Når all kontrolltelling ved stortingsvalget er ferdig, foretas valgoppgjør der det tas stilling til hvilke kandidater som har fått distriktsmandatene. Oppgjør og protokoll sendes til Kommunal – og regionaldepartementet (sekretariat for Riksvalgstyret) og til Stortinget.

Kommuner og fylkekommuner har følgende oppgaver med forberedelse og gjennomføring av valg:

- ta imot og eventuelt godkjenne og offentliggjøre forslag til valglistor
- tilskrive foreslåtte kandidater og opplyse om adgang til fritak
- legge ut manntallet for offentligheten og korrigere eventuelle feil
- bestilling og utsending av valgkort til velgerne
- bestilling av stemmesedler og distribusjon til valglokalene
- kommunene står tilrettelegging og gjennomføring av forhåndsstemmegivning og valgtingsstemmegivning
- kommunene skal sørge for optelling av stemmer, rapportering av valgresultater til valgnattsystemet, og valgoppgjør ved kommunevalg
- ved fylkestingsvalg og stortingsvalg skal kommunen sende alle stemmesedler til fylkesvalgstyret for kontroll etter optelling. Fylkesvalgstyret foretar deretter valgoppgjør.

Videre er fylkesmannsembetene tillagt en veiledningsfunksjon overfor kommunene når det gjelder forståelse av valgloven, og embetene holder kurs for kommunale valgfunksjonærer foran hvert valg.

I tillegg har KRD inngått en avtale med Valgforum om opplæring for kommunale valgfunksjonærer om gjennomføring av valg. Valgforum er et medlemsforum for norske kommuner og fylkeskommuner der medlemmene utveksler erfaringer fra valgavvikling. Forumet har ca 150 medlemmer er også høringsinstans for KRD ved endringer i valgloven og tilhørende forskrift. Forumet fungerer også som rådgivere for kommunene i valgtekniske spørsmål. Melhus kommune er medlem av Valgforum.

Det sentrale nivå:

Valgloven fastsetter at et riksvvalgstyre skal oppnevnes av Kongen hvert år det er stortingsvalg. Dette organet foretar fordeling av utjevningsmandater og er klageinstans for saker ved stortingsvalg, bortsett fra klager som gjelder stemmerett. Disse siste behandles av Stortinget.

Den forberedende fullmaktskomiteen (valgt av det gamle Storting) gjennomgår valgprotokollen fra fylkene, samt protokoll fra riksvvalgstyrets møte og avgir innstilling til fullmaktskomiteen (som velges av det nye Storting). Fullmaktskomiteen avgir innstilling til Stortinget om godkjenning av valget.

KRD sørger for det nødvendige regelverk, bidrar med veiledningsmateriell overfor valgmedarbeiderne, utarbeider informasjonsmateriell og sørger for sentral innhenting av valgresultater. KRD er klageinstans i alle saker ved kommune og fylkestingsvalg. Valgloven og forskrift til loven sammen med veiledningsmateriell utarbeidet av KRD gir en grundig beskrivelse av valgforberedelsens ulike faser samt gjennomføring av valget.

I KRD er det Kommunalavdelingen som har de relevante ansvarsområder;

Valgloven og valgforskriften

Regelverket om Sametingsvalg

Overordnet ansvar for gjennomføring av valgene

Regelverksforvaltning

Lov og forskriftstolking

Vurdere og initiere endringer i rammebetingelsene for gjennomføring av valg, herunder endringer i valgordningen

Utarbeide forslag til lovendringer

Besvare henvendelser om lovforståelse

Myndighetsutøvelse

Fastsette forskrifter – valgstyrenes manntallsføring og bruk av valgkort

Behandle klager om lokalvalg

Sekretariat for Riksvvalgstyret. Forberede klagesaker til dette organ ved riksvvalg.

Tildele tilskudd til organisasjoner for iverksetting av tiltak for å øke kunnskap om valg og å øke valgdeltakelse.

Med hjemmel i forskrift fastsette formularer for valgprotokoller for alle valgorganer lokalt og regionalt.

Administrative oppgaver

Beredskap

Forvalte budsjett for gjennomføring av alle valg

Forberede oppgjør for fordeling av utjevningsmandatene for riksvvalgstyret.

Utviklingsoppgaver

Evaluere valget og utarbeide rapport
Initiere, iverksette og evaluere forsøk der hensikten er å prøve ut andre måter å gjennomføre valg på, enn det som følger av valgloven
Pådriver for utvikling og forskning knyttet til valg
Valgnattprosjektet og valgresultater
Utvikle et sentralt valgdatasystem

Informasjon og veiledning

Planlegge/gjennomføre informasjonskampanjer
Utarbeide/distribuere informasjonsmateriell til kommuner og fylkeskommuner
Utarbeide opplæringsmateriell, drive veiledningsvirksomhet og avholde opplæringskonferanser for kommuner og fylkeskommuner og fylkesmenn
Veiledningsansvar ved lovendringer og forskriftsfastsetting i tilknytning til sametingsvalget, samt enkelte veiledningsoppgaver overfor kommunene og Sametingets administrasjon ved gjennomføring av sametingsvalget.
Ta imot utenlandsbesøkende/valgobservatører, informere, representere
Løpende informasjon til mediene og allmennheten
Besvare henvendelser fra kommuner, fylkeskommuner og andre

Praktisk tilrettelegging for gjennomføring

Utforme, bestille og trykke valgmateriell til forhåndsstemmegivning innenriks og utenriks /stemmeseddel, stemmeseddelkonvolutt, omslagskonvolutt, ekspedisjonskonvolutt)
Utforme, bestille og trykke informasjonsmateriell beregnet på stemmemottakere utenriks
Tilrettelegge for stemmegivning utenriks
Oppnevne stemmemottakere og distribuere materiell
Ha en koordineringsfunksjon, for eksempel når det gjelder anskaffelser av materiell-

KRD beregner at det i gjennomsnitt går med ca 10 årsverk til disse oppgaver samlet.
Innleide ressurser til utviklingsoppgaver kommer i tillegg.

I oppdraget til DiFi la departementet til grunn at en eventuell valgenhet skulle ligge under et departement. Departementet mente at det ikke var grunnlag for å gå inn på spørsmålet om en valgenhet burde være underlagt Stortinget, eller en selvstendig enhet uavhengig av regjering og Storting, siden en slik organisasjonsform ikke har tradisjon i Norge. I hovedsak er det to forhold som er bakgrunn for ønsket om å vurdere alternativ organisering vi har i dag:

1. Det kan være behov for å skille ut de mer operative oppgavene på valgområdet fra departementet. Slike oppgaver tar en vesentlig og økende del av departementets ressurser. Det kan diskuteres hvorvidt de hører naturlig hjemme i departementet.
- 2, Det kan stilles spørsmål ved om at det bør være større avstand mellom den politiske ledelsen og det administrative arbeidet med å gjennomføre valg.

Det understrekes at Regjeringen ikke har tatt stilling til om det bør etableres en sentral valgenhet. Heller ikke er det tatt stilling hvordan en slik valgenhet bør organiseres. Før en tar stilling til spørsmålet, ønsket Regjeringen en bred utlagt høring.

Med tanke på å sikre tilliten til en upartisk valgavvikling kan det være grunn til å vurdere om det bør organiseres en større avstand mellom politisk ledelse og administrative arbeidet med å gjennomføre valg. Dessuten pekte departementet om det er behov for å skille ut de operative oppgavene for å sikre ressurser en mer kontinuerlig oppmerksomhet, og for å gi departementet økt kapasitet til å ivareta mer prinsipielle spørsmål. Et sentralt moment er at

de operative oppgavene er i ferd med å utvides vesentlig på grunn av en stor ressurskrevende forsøksvirksomhet, blant annet med elektronisk stemmegivning.

DiFi peker på en rekke hensyn som er relevante når valgadministrasjonen skal organiseres med en sentral valgenhet underlagt KR D. En del hensyn gjelder generelt ved organisering av forvaltningsorganer, så som styrbarhet, faglighet, rettssikkerhet og effektivitet. Enkelte av disse er det grunn til å vektlegge spesielt for valgadministrasjonen, så som behovet for å sikre tilliten til upartiskhet og behovet for faglig kvalitetssikring for å unngå feil. I tillegg kommer enkelte særlige hensyn og særtrekk ved den norske valgadministrasjonen, blant annet er den svært desentralisert, det er en høy grad av tillit til at regler følges, og på sentralt nivå er det bare normer om god forvaltningsskikk som regulerer forholdet mellom politikk og administrasjon.

I vurderingen av oppgavefordelingen mellom KR D og en ny sentral valgenhet er det lagt til grunn at flest mulig oppgaver bør overføres for å gi den nye enheten en størrelse som gir et visst grunnlag for et fagmiljø og effektiv drift.

Skal valgenheten i hovedsak ha en iverksettende sekretariatsrolle begrenset til å forvalte et detaljert regelverk, samt yte enkelte tjenester til brukerne? Eller skal den i tillegg også ha en mer faglig direktorsrolle som også omfatter å være faglig rådgiver for departementet og å være kompetanseorgan utad? DiFi foreslår å legge til rette for at valgenheten får en direktorsrolle. Dette vil gi størst avlastning for departementet uten at det trenger å gå på bekostning av legitime styringsbehov. Valgenheten vil dessuten bli et mer attraktivt arbeidssted med en slik bredere definert rolle.

For å sikre tilliten til en upartisk valgavvikling er det ikke vurdert som tilstrekkelig å basere seg på den uavhengigheten som ligger i et ordinært departement – direktorsforhold. Det er riktig nok ikke påvist konkrete tegn til at valgadministrasjonens upartiskhet faktisk har sviktet, eller at den er blitt oppfattet å svikte. Ut fra en prinsipiell vurdering av upartiskhet i valgadministrasjonen og med tanke på sårbarheten ved eventuell sviktende tillit, foreslår DiFi følgende begrensninger i statsrådets formelle styringsmuligheter:

Lovfesting av valgenhetens ansvar og rolle

Avskjæring av departementets instruksjonsmyndighet når det gjelder enkeltvedtak

Bruk av uavhengig klagenemnd for klager på lokalvalg og fordeling av tilskudd.

Vedtøker fastsatt i kgl resolusjon som markerer den upartiske rolle for valgenheten.

En eventuell nyorganisering mener DiFi trenger en bemanning på 13 – 15 årsverk, og det foreslås nyrekruttering av blant annet direktør.

Når det gjelder lokalisering av en slik enhet, mener DiFi at følgende kriterier bør legges til grunn:

God kommunikasjonsmuligheter fysisk og teknologisk

Hvis det vurderes som helt nødvendig å få personer med nøkkelkompetanse til å bli med over i den nye enheten, kan et kriterium være begrenset reisetid fra Oslo slik at det er lettere å få slike personer til å bli med i en overgangsperiode.

Tilgang til nødvendig kompetanse på lokaliseringsstedet, i første rekke juridisk og IT – kompetanse, gjerne også nærhet til slike miljøer

Mulighet for samlokalisering med en vertsinstitusjon for å kunne utnytte administrative ressurser bedre, helst da med en statlig virksomhet for å utnytte felles kompetanse på statlige fellessystemer og felles regler.

Gjennomføringen av en eventuell opprettelse av et slikt direktoratet anses som en mer spesifikk intern departemental sak, og drøftes ikke videre i dette notat.

Rådmannen ser positivt på en eventuell opprettelse av et direktorat, idet det over tid vil bli en betydelig kompetanseressurs og et utviklingscenter for en tillitsfull administrativ gjennomføring av så vel lokalvalg som stortingsvalg. Den formaljuridiske distanse mellom den enhver tid sittende statsråd og et "frittstående" direktorat vil også være betryggende dersom den skissen til organisering DiFi foreslår blir gjennomført. Når det gjelder forslag til lokalisering av et slikt direktoratet anses dette for å være en politisk sak og rådmannen fremmer intet forslag.